

Από τη Μαύρη Θάλασσα έφερνε εργάτριες. Από παντού. Είχε πολλά στρέμματα. Και μία έβαζε εμένα σαν επιστράτρια επειδή ήξερα όλα τα χωράφια του. Από τότε άρχισε φυσικά και λίγα λεφτά να μπαίνουν στα σπίτια μας. Και με έπαιρνε. Πήγαίνα. Πήγαμε κάπου τριάντα γυναίκες και εκεί πέρα όταν τρώγαμε στη συζήτηση επάνω κάναμε με τις υπόλοιπες φιλενάδες, χωριανές τους πως πήγε ο αδελφός τους στη Γερμανία και πως δηλαδή μπορεί να πάει και αυτή. Σ' αυτό εδώ πέρα ενδιαφέρθηκα και ρώτησα. Και πάντα ήμουνά τέσσερις – πέντε μέρες με αυτή τη κυρία για να μάθω πως μπορώ να πάω. Μου λέει εγώ δε μπορώ να σου πω. Τώρα ο αδερφός μου θα μου κάνει πρόσκληση και περιμένω. Θα γράψω λέει στον αδερφό μου πως μπορείς να πας. Αν μπορεί να πάρει και 'σένα αφού θες τόσο πολύ να πας. Αλλά μη λες πουθενά, μη το ακούσει ο άντρας μου, γιατί κι αυτός ήτανε εκεί. Μόνο εμείς οι δύο θα μιλάμε. Φοβόμασταν κιόλας. Να μην ακουστεί κιόλας; Ξέρω γω; Ντρεπόμασταν κιόλα. Η ηθική πιο μπροστά. Πως θα πάει μια γυναίκα ή ένας άνδρας, να φύγει από το χωριό του. Να πάει στη Γερμανία. Και λέω εντάξει. Αλλά γρήγορα απάντησε ο αδερφός της. Τσαπίζαμε μια μέρα, λέει μου απάντησε ο αδερφός μου και έχεις και 'συ ένα σημείωμα. Θα πας στις Σέρρας, στα γραφεία ευρέσεως εργασίας. Σα θα πας εκεί θα σου πούνε τι να κάνεις. Θα πεις ότι θέλεις δουλειά. Αυτό θα κάμεις λέει. Άμα όχι, όμως περιμένεις, άμα ο αδερφός μου βρει κάπου εκεί στη πόλη να σου κάνει πρόσκληση. Αλλά όχι τόσο γρήγορα. Εμάς τώρα έκανε κάπου δεκαπέντε γυναίκες πρόσκληση και δε μπορεί τώρα άλλο γρήγορα γιατί μπήκε ένα εργοστάσιο και έκανε τώρα για σας να μαζευτείτε. Μόνο ένα άτομο όχι. Να μαζευτείτε και 'εις κάμποσες γυναίκες και να προσπαθήσει και αυτός να σας βρει. Το είπε και στο σημείωμα που έστειλε. Τώρα εγώ χάρηκα τόσο πολύ ότι θα βρω δουλειά. Θα πάω γιατί άκουγα πηγαίνουν στη Γερμανία και στέλνουν λεφτά. Στο χωριό μας δε πήγαίναν ακόμα. Τελοσπάντων λέω εγώ πως να πάω τώρα στον άντρα μου; Το κρατούσα αυτό το σημείωμα. Λέω μια μέρα στην αδερφή μου, είχα τη τρίτη, όχι τη Κούλα, Φωτεινή τη λένε, στη Βέροια είναι παντρεμένη αυτή, στη Γερμανία παντρεύτηκε. Φωτεινή λέω μη λες στη μαμά τίποτα. Αυτό και αυτό θα κάνουμε. Όταν θα

Η μετανάστευση από το χωριό στη Γερμανία

βρέξει, που έχει η μαμά μου λεφτά θα τα πάρουμε για το εισιτήριο και θα πάμε αλλά η μαμά να μην είναι στο σπίτι. Μη της λες, να μην ακούσει καθόλου η μαμά μου, εκεί που θα πάμε. Θα πάμε λέω στη Γερμανία. Πως θα πάμε; Μου είπαν πως θα πάω. Τέλος και η κουμπάρα μου του Ζαχαρία η γυναίκα, αλλά αυτή τη κόψανε. Δε μπόρεσε να έρθει, από τους γιατρούς δε πέρασε. Και μια άλλη κυρία, αυτές που ήμασταν φίλες και γνωστές, η μία με την άλλη ειδοποιήσαμε. Αλλά έπρεπε να μάθουν οι άντρες μας, δε μπορούμε να φύγουμε και κρυφά. Ο κουμπάρος όχι αλλά ο πατέρας, ο νονός τους αντρός μου, ο νονός ήταν και μας στεφάνωσε ο κουμπάρος και μεις τον στεφανώσαμε. Έτσι κάναμε στο χωριό. Ο νονός ήτανε πάρα πολύ λογικός και μεις τον στεφανώσαμε. Έτσι κάναμε στο χωριό. Ο νονός ήτανε πάρα πολύ λογικός και καλός άνθρωπος, στο πεθερό, στη πεθερά δε θα μπορούσα να πω, ούτε στην οικογένεια ή στη μαμά μου. Πήγα ευθεία στο νονό εγώ. Με τη κουμπάρα μίλησα, με του Ζαχαρία τη γυναίκα αλλά εγώ δεν είπα τίποτα στον πεθερό μου. Κουμπάρα να μιλήσεις εσύ πρέπει στο πεθερό μου, εσύ μιλάς πιο καλά. Εσύ να πας να μιλήσεις. Ένα βράδυ πάντα τα παράπονά μου, φυσικά και απ' τα πεθερικά μου έστω και από τον άντρα μου, σ' αυτόν πήγαινα. Και με βοήθησε ο νονός. Πολύ με βοηθούσε. Πάω, κάθισα δίπλα του, καθόταν πάντα έξω. Κάθισα δίπλα του και λέω αυτό και αυτό, πήραμε μια απόφαση. Με ποιον πήρατε, τι απόφαση πήρατε; Λέω φυσικά στους άντρες μας είπαμε, το σκεφθήκαμε και αυτοί δε μπορούσαν να τολμήσουν να το πούνε στους γονείς τους ότι θα στείλουν τις γυναίκες τους γιατί δε παίρνουνε άντρες. Θέλαμε να πάμε αντρόγυνα αλλά δε παίρνανε. Μόνο γυναίκες είχανε σύμβαση τότε. Τέλοσπάντων, λέει ο νονός μου. Τ' αποφασίσατε κορίτσι μου, να το κάνετε γιατί αλλιώς λέει τώρα κάνατε και παιδιά και αυτά λεφτά θέλουνε. Τώρα εσείς λίγο πολύ βάλατε το κεφάλι σας μέσα από τη βροχή γλυτώσατε και από τον ήλιο. Τα σπίτια αυτά που κάναμε λίγο, έχετε και παιδιά και αυτά θέλουνε να μεγαλώσουν με τη σειρά τους. Άκουσα και 'γω λέει για τη Γερμανία, αλλά λέει πρώτα πάνε οι άντρες τους και παίρνουνε τις γυναίκες τους. Εσύ όμως λέει γυναίκες θα πάτε. Αυτό όμως λίγο δε μ' αρέσει. Λέω νονό θα προσπαθήσουμε να πάμε αντρόγυνο αλλά τους άντρες μας δε τους παίρνουνε. Αφού πήγαμε στα γραφεία ευρέσεως εργασίας, πήγαμε πιο μπροστά, εμείς μάθαμε

Η μετανάστευση από το χωριό στη Γερμανία

και μετά ενημερώσαμε τους δικούς μας. Οι άντρες μας το ξέρανε. Μόνο οι άντρες. Τώρα αφού οι άντρες αποφασίσανε να σας στείλουν, εμάς δε μας πέφτει λόγος παιδί μου.